СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 56. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 10-го березня 1939. No. 56. Jersey City, N. J., Friday, March 10, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Письмениця Перл Бок таврує розтратних жінок

НЮ ЙОРК. — Чільна американська письменниця, лавреатка нагороди Нобля, Перл Бок, в прилюдній відчиті натаврувала тих жінок, які розтрачують свої здібности й нічого на світі не творять. „Такі жінки гідні погорди", говорила вона. Вони не мають жадного внутрішнього зову щонебудь довершувати, або в чім небудь виразити себе. А таких жінок нині в Америці досить великий відсоток. Порівнюючи їх до китайських жінок, які за нашим переконанням є менше цивілізовані, Перл Бок твердила, що тамті стоять вище від тих „розтратних" американок.

ТРАГІЧНИЙ ВИПАДОК, В ЯКІМ ЗГИНУВ УКРАЇНЕЦЬ.

БОСТОН. — Біля Бостону трапився трагічний випадок, в якім згинув українець Ілля Козак і пять молодих студентів: в трамваєвому возі зіпсулись гальми і він почав з цілої сили гнати вперед. На скруті віз вискочив з шин і, вдаривши об дерево, цілком розбився. В нім згинули згадані пасажири. Ілля Козак був членом кількох українських організацій.

ДОШУКУЮТЬСЯ КОМУНІСТИЧНИХ САБОТАЖІВ.

ОЛБАНІ. — Слідча комісія назначена стейтовою леґіслятурою в справі комуністичної діяльности в Ню Йорку, потягнула на допити Пола Сифтона, що був в 1937 році головою департаменту безробітневих обезпечень міста Ню Йорку. Той департамент контролювали комуністи і в часі їх урядування були випадки саботажу, коли то безробітним не виплачували їх належитостей. Сифтон признавав, що в згаданім департаменті мали великі впливи комуністи, які навіть ширили перевертну комуністичну літературу серед міських урядовців. Навіть сам Сифтон був комуністом і писав комуністичні статті накликуючи до перевороту. Але коли дістав посаду в Вашинґтоні, він „змінив" свої переконання, говорив він на зізнанню.

СТРАЙК ГОТЕЛЕВИХ РОБІТНИКІВ У ВАШИНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН. — В тринадцятьох вашинґтонських найбільших готелях вибух страйк робітничої обслуги. Через те зазнають невигоди ріжні сенатори, конґресмени, а навіть секретарі, які живуть по готелях. Страйк діткнув навіть делеґацій двох робітничих фракцій — А.Ф.П. і К.П.О. — які там дебатують над приверненням спокою в орґанізованім робітничім русі.

ПОЛЬСЬКА МОЛОДЕЧА ОРҐАНІЗАЦІЯ ШПИГУНСЬКОЮ АҐЕНТУРОЮ.

КУРИТИБА (Бразилія). — Український бразилійський часопис „Хлібороб" доносить, що в Куритибі поліційні власти натрапили на слід шпигунської шайки, яка заховалась під плащиком польської спортової орґанізації „Юнак". Та орґанізація була аґентурою широко розгалуженої по цілому світі міжнародньої шпигунської сітки. На її чолі стояв капітан польської армії Конрад Садовскі. Бразилійські часописи подали про це широкі звідомлення.

ОПЕРАЦІЯМИ БУДУТЬ ЛІКУВАТИ БОЖЕВІЛЛЯ.

АТЛЯНТА (Джорджія). — Лікар Лаерлі оголосив, що вченим вдалось відкрити спосіб, як лікувати певні божевільні недуги операцією мізку. Операція полягає на тому, що лікарі відкривають чашку і усувають з мізку певні тканини.

СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ ВМІРАЄ РІЧНО В АМЕРИЦІ?

ВАШИНҐТОН. — Урядове статистичне бюро подає, що в Злучених Державах Америки вмерло в 1937 році коло півтора міліона людей. Найбільше число забрала смерть на хворобу серця, бо аж 346 тисяч. Потім слідує хвороба рака, що забрала 144 тисячі жертв. Далі йдуть: запалення леґенів, інфлюенца, нещасливі випадки і т. п.

ЗАСУДЖЕННЯ ГАЙНСА ВІДЛОЖЕНО.

НЮ ЙОРК. — Федеральний суддя Пекора, який вже раз узнав цілу судову розправу нюйорського „палитишина" Гайнса неважною, змушуючи прокуратора Дюія наново обвинувачувати та доказувати Гайнсові політичні злочини — чомусь рішив відложити назначення кари для Гайнса до 23 березня.

ГОПКІНС НАДІЄТЬСЯ БІЗНЕСОВОЇ ПОПРАВИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар торговлі Гопкінс заявив, що він далі є того самого переконання, якого був тому пару місяців, коли виголошував промову в Де Мойн. Він тоді сказав, що бізнес в Америці вкороті дуже поправиться. Гопкінс передбачає, що цього року загальний національний приріст повинен зрости на шість до вісім біліонів долярів, досягаючи того рівня, що був в 1937 році, себто 70 біліонів долярів.

ВЕРНУВСЯ З МОРЯ.

Осмалений і веселий вернувся президент Рузвелт з кружляння по Карібському морю й засів до роботи в Білому Домі.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ФАБРИЧНИЙ АҐЕНТ.

Микола Галас отворив у Вінніпеґу канцелярію і „Шов Рум" під числом 403 Селкірк Евню з наміром прислужитися українському громадянству, а рівночасно нашим молодим фабрикантам, які уміють виробляти та які не мають часу або знання перепродувати свої вироби покупцям, переважно на провінцію.

Тому хотяй змагання їх великі, то поступ повільний.

Потреба такої аґенції є звісна і пан Галас є вповні кваліфікований на цім полі. Він бувши через 20 літ управителем головного департаменту в залізній гуртовні Ешдавн Гардвер компанії, де отримав потрібну практику купна і продажі.

ПОБОЮВАННЯ ВІЙНИ НЕ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

Від угоди в Мінхені достава золота до Злучених Держав не зменшується. Кажуть, що в Злучених Державах є понад 600 міліонів долярів закордонного золота, зложеного на передержання.

За один тиждень з кінцем 11. лютого пароплави перевезли з Европи 60 міліонів золота для передержання.

$220,000 ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

Імпіріял Тобеко Компанія виплатить своїм робітникам „бонус" в сумі 220 тисяч долярів надвижку за 1938 рік. Це представляє 5 і пів процент їх звичайної платні. Всіх робітників в цій фірмі працює коло 4,000. Це вже четвертий рік з ряду, що Імпіріял Тобеко Компанія виплачує „бонус" своїм робітникам і далі вірить, що це добре поплачується фірмі.

РИБНА ОЛИВА ЗАСТУПАЄ СОНЦЕ.

Колиб ескімоси не їли рибної оливи, то вигинулиб, бо в зимі майже не бачать сонця. У рибнім товщу та оливі знаходиться вітамін Д, що заступає оздоровлюючу силу сонця.

ПЕС ВИКЛИКАВ ВОГОНЬ.

Маленький песок в родині Конрада Фея з Ню Йорку бавився коробкою сірниками і викликав вогонь, який знищив ціле помешкання згаданої родини. Бо в той час не було нікого вдома, а заки люди запримітили вогонь помешкання вже було в полумях.

ПОМЕР ЧОЛОВІК, ЯКИЙ БАЧИВ ТІЛЬКИ В НОЧІ.

В своїй посілости в Анґлії помер у 89 році Джордж Едвард Смір. Довгі роки пережив він виключно вночі. Внаслідок якогось випадку в дитинстві його очі втратили змогу нормальної аперцепції світляних промінів, так що він не бачив за дня, зате бачив у темені. Клався спати раннім ранком, а будився ввечері.

ВІДНОВИЛИ ВИКЛАДИ НА ЛЬВІВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ.

На львівському університеті припинили були виклади, бо польські студенти зчинили бучу й бльокаду університету, домагаючись звільнення двох арештованих студентів. Тепер по бльокаді професори знову відновили виклади.

ТОВЩ З ЗЕМНОГО ВОСКУ.

Всі ми знаємо, що з земного воску виробляють свічки. Земний віск не шкідливий, але не пригожий як їда. Не може земний віск заступити місце звичайного товщу. Та недавно німці винайшли спосіб, як переміняти земний віск у товщ. Умірковано окиснюють його і так виробляють смаровильний товщ, що потрібний до машин.

ҐАЗОВІ АВТА.

У Парижі саме тепер випробовують авта, що замісць ґазоліни будуть вживати той ґаз, що то давніше вживалося до освітлювання міста, а тепер до куховарства по містах. Досі проби показалися успішними. Ґаз, коли змішай його з повітрям, так само вибухає, як і ґазоліна.

ТИЖДЕНЬ КУЛЬТУРИ В ЛАТВІЇ.

У Ризі відбувся Тиждень Культури. На програму цього тижня зложилося: відчити в усіх містах і містечках краю на культурні й освітні теми, публичні концерти, вистави книжок, образів і т. п. Президент держави звернувся з апелем до громадянства, щоб збирало й жертвувало книжки для шкільних бібліотек. Подібний апель президента тому чотири роки підхопило з одушевленням громадянство. Зібрали кількасот тисяч книжок, значну скількість радіовідбірників і поважні гроші суми, щоб створити шкільні бібліотеки, світлиці й т. п.

КОНФЛІКТ МІЖ ТЕАТРАМИ А РАДІЄМ.

Деякі приватні паризькі радіовисильні орґанізували в публичних салях імпрези для розваги публики. Цей факт дуже затривожив директорів паризьких театрів, які провірили та ствердили, що тижнево відбувається коло 15 таких радіових імпрез та що вони притягають більш-менш 30,000 осіб. У висліді довших переговорів та інтервенцій, заключено договір, що на його підставі радіовисильні можуть до червня 1939 р. надавати свої авдиції в публичних салях тільки в год. від 7 до 8.30.

ВИКЛАДИ В КРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ІНСТИТУТІ.

В Українському Науковому Інституті в Варшаві відбулося засідання Економічного Семінару, на якому Е. Архипенко виголосив реферат: „Валюта Української Народньої Республики й її підстави". Реферат викликав дискусію серед чималої авдиторії; частину дискусії перенесено на наступне засідання, що відбулося 26-го січня. — Численну авдиторію зібрав і реферат професора В. Садовського на тему: „Методи дослідження проблеми майбутнього господарського будівництва в Україні".

ДЗЕРЖИНСЬКИЙ ГЕРОЄМ ДРАМИ.

Щоб спопуляризувати й прославити діяльність комісаріяту внутрішніх справ (давніше Ґ. П. У. і „Чека"), московський театр „Ленсовет" виставив твір М. Козакова п. н. „Чекісти", якої героєм є перший шеф „чрезвичайки" — Дзержинський. Акція твору відбувається в Петербурзі з кінцем 1917-го року й зпочатку 1918 року підчас днів кривавого терору й перших місяців революції.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ ЧЕРЕЗ РАДІО.

Міжнародній радіомедичний осередок у Римі ще раз виявив свою корисність для хворих, які перебувають на повному морю. На італійському кораблі, що плив Індійським океаном, бухнула пошесть тяжкої грипи. Командант корабля надав депешу до радіомедичного осередка, а директор відділу заразливих недуг подиктував спосіб лікування, що по кількох днях осягнув бажаний успіх.

ПЕРЕД НАМИ БІЙ

ХУСТ. — Відомий письменник Улас Самчук пише в „Новій Свободі" з нагоди побіди при виборах між іншим таке:

„Перша перемога, не значить перемогу взагалі. Перед нами бій і ми, всі рядовики великої армії народу, готові виступити, як один у перші лінії туди, де чекає нас праця, відданість й самопожертва. Знаємо, що маємо між собою багато дезертирів, збаламучених, чи запроданих. Знаємо, що наша влада має величезне завдання господарського, культурного та соціяльного порядку. Знаємо, що всі ті труднощі вимагають напруження всіх творчих сил нашої нації, але одночасно віримо, що народ, який себе віднайшов, себе усвідомив і себе ствердив, найде в собі силу та міць перебороти ті трудноці. Єдність, порядок і національна карність — ось імперативи, що доведуть наш народ від перемоги до перемоги, аж до тієї остаточної мети, що вже вписана огненними літерами у душах та серцях людей, що носять горде імя — українець".

НІМЕЧЧИНА НЕ ВИСКАЗУЄТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що хоч в Німеччині дуже пильно слідкують за „сепаратизмом" в Словаччині й Карпатській Україні, то з боку уряду нема ніяких заяв щодо останніх посунень центральної влади в Празі в справі тісного звязання Словаччини і К. У. з Прагою. Він подає далі, що до Берліна прибув Юліян Ревай, б. міністер К. У., та не знати, в якій цілі. Одно певне, пише кореспондент, що тут пильно слідять за тим, що діється в Чехо-Словаччині й не легковажать собі ніякої подїї.

СЛОВАЧЧИНА ДІСТАНЕ ПОЗИЧКУ.

ПРАГА. — Зачинають переговори про господарські справи між Словаччиною і центральним урядом. Прага готова принаймні тимчасом приєднати Словаччину до себе, але коштом позички, з якої позатим не матиме ніякої користи. Це одначе, подає американський кореспондент, не спинить словацьких екстремістів від дальшої акції за цілковиту незалежність Словаччини.

ЗНОВУ „РЕВАЙ".

ПРАГА. — Кореспондент ґазети „Ню Йорк Таймс" подає, що словацький міністер пропаганди Сано Мах вибирається на отворення першого сойму Карпатської України як гість д-ра М. Комаринського, шефа бюра пропаганди К. У. Він подає далі, що обида здійсниться головно на те, щоб виробити спільний плян боротьби з Прагою і продовжувати акцію Юліяна Ревая.

ПОМОЖУТЬ, АЛЕ ЧИ ТАК БУДЕ?

ЛОНДОН. — Анґлійські ґазети подають, що Совети повідомили Польщу і Румунію, що дадуть їм усяку поміч, включно до зброї й засобів живности, на випадок, колиб ті держави були ким нападені Таким способом, пишуть ґазети, хочуть Совети спинити похід Німеччини на схід, до Чорного Моря.

ОДИН УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ У ГАЛИЧИНІ.

ВАРШАВА. — „Ілюстровани Курієр Цодзенни" бє на тривогу. Пише, що злучилися всі українські партії крім комуністів. І навіть підписали спільно деклярацію, якою домагаються від польського уряду припинення кольонізації українських земель поляками та знесення обмежень, якими не допускається української людности до набування землі.

Буде ще гірше!

Польська ґазета заповідає, що буде ще гірша акція. Бо повстане Українська Народня Рада, до якої будуть допущені представники інших меншостей у Польщі. І та Рада буде домагатись, щоб Польща виконала свої зобовязання супроти національних меншин.

Навіть на щось заповідається.

Що щось висить у воздусі, пише ця ґазета, видно по тім, що „Малопольску" обїхав премієр Складковський і всюди конферував з цивільними і військовими владами на місцях.

ПРОТИ НІМЦІВ.

ВАРШАВА. — Вшехполяки, що стоять в опозиції до уряду, розпочали гостру агітацію проти Німеччини, яку ведуть особливо завзято в теренах, що сусідують з Німеччиною. Вони кажуть, що Польща стоїть перед німецькою інвазією, яка загрожує Польщі з двох боків: над Балтиком і в Галичині.

ПРОТИ КОГО?

БЕРЛІН. — Заяву анґлійського міністра війни, що Анґлія вишле Франції на випадок війни відразу 300,000 жовнірів, стрінула німецька преса з таким коментарем: Канцлер Гітлер заявив уже кілька разів, що Німеччина не має ніяких територіяльних претенсій до Франції. Так проти кого Анґлія готується висилати своє військо?

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ГУРА НА ЧУЖИНЦЯ!

За параваном боротьби проти фашизму, націзму й комунізму, що від довшого вже часу роспалюється в Америці, почала останніми часами вестися в Америці горячкова боротьба проти „форинера".

Проявів цеї боротьби є дуже багато, і є вони дуже ріжнородні. Найбільше маркантним є викинення тисячів ненатуралізованих імігрантів з усіх праць Адміністрації Поступу Праць („Доблю-Пі-Ей") на основі приказу конгресу, поміщеного в останній конгресовій ухвалі про допомоги безробітним, на основі котрої лише громадяни мають право до допомогової праці. Справжнього числа цих нещасливців уряд ще не знає, але за авторитетними догадами їх є принаймні 30,000 душ.

У тому самому напрямку йде законопроект, внесений у леґіслятурі стейту Ню Йорк; на його основі кожний роботодавець, що наймає свідомо людину, яка дісталася сюди безправно, відповідає карно. Цей законопроект радить теж карати товариства або юнії, що допускають у члени людей, що виминають іміґраційний закон.

Покищо ці заходи звертаються проти ненатуралізованих іміґрантів, але вони легко можуть дотикати й натуралізованих громадян, бо, як сказав син президента Рузвелта на одному конґресовому переслуханні, коли уряд візьметься розслідживати якусь людину, то їй приходиться доказувати свою невинність замісць того, щоби їй уряд доказував вину.

Зрештою час від часу вже й появляються голоси про потребу закону про відбирання громадянства за певні провини вже натуралізованим іміґрантам. Не можна сказати, щоби такий закон не міг бути ухвалений, бо нині в Америці нагінка на „форинерів" іде зо всіх боків. З одного боку на них цькують ріжні демаґоґи й професійні американські патріоти, гукаючи, що, мовляв, в Америці нема місця на ніщо інше, лише на американізм. З другого боку гукають люди проти всяких „ізмів", що, мовляв, є чужинецьким імпортом, так гейби в Америці не повстав ні один „ізм". З третього боку американські фашисти гукають за викидання іміґрантів як розсадників комунізму, а деякі американські ліберали аґітують за відобрання свободи слова й інших громадянських свобід іміґрантам, яких на їх думку можна назвати фашистами. Чути навіть голоси старих іміґрантів, що нарікають, що їх викидають з роботи, щоби дати її свіжим втікачам.

Словом, в Америці наростає горячкове відношення до „чужинця", котре може скоро відбитися дуже болюче на кожному іміґранті. В інтересі іміґрантів лежить, щоби в такі горячкові часи самим думати здорово й холодно й отверезювати американське громадянство до холодного й розумового думання.

Ще до вислідів виборців

Мадярське та польське радіо та їхня преса перед виборами до першого сойму Карпатської України старалися переконати европейський загал, що населення Карпатської України ставиться ворожо до виборів, до виборчої лісти Українського Національного Обєднання. Через мадярську границю посилано масу ріжних летючок, де в ім. св. Марії Повчанської закликали народ кидати до виборчих урн порожні коверти і так виявити своє бажання: прилучитися до Мадярщини.

Народ вже вечером перед виборами показав, що розуміє вповні значіння та святочність хвилі. Майже в кождому селі відбулися 11 лютого вечером збори при світлі смолоскипів. Бесідники взивали до єдности. Улицями переходили походи з прапорами, образами відомих українських діячів, співалися патріотичні пісні. Всюди відбулися збори, де присутні присягали, що не будуть зрадниками народу і тому віддадуть свій голос за УНО.

В селі Нересниці відбулося зворушливе свято. Селяни при світлі смолоскипів закопали стовп, на котрому в неділю, коли за лістою УНО було щонайменше 98% повис білий прапор.

Неділя — день виборів — була справді великим святом в цілому краю. Раненько поспішило населення до церкви, а опісля лавами пішло до виборів. Всі веселі, щасливі, що дожились дійсної свободи. А при тому трівожаться, коли згадають, що той чи інший непевний і міг би віддати свій голос проти свойого народу. До виборів йде кождий. Видно: тут несуть на руках діти старого батька, там на возі привезли безногого інваліда. Кожний хоче виконати свій обовязок супроти народу.

А коли під вечір проголошено в селі вислід, після котрого декуди впало лише кілька голосів проти УНО, декуди ні одного зрадника народу не знайшлося, задзвонили дзвони на знак, що село здобуло білий прапор побіди національної думки. За звуків дзвонів вивішувано його на вежі церкви чи на приготовленому стовпі.

Багато заграничних журналістів слідкувало по селах за виборчими настроями. „Такого національного оптимізму, як у вас на селах підчас виборів, я ще в житті не бачив" — говорив заступник канцелярії Райтера. Один німецький журналіст оповідав: „Мені доводилося переїзджати через багато сіл, в яких маяв білий прапор. Я бачив, як селяне з захоплення в очах дивилися на той шматок полотна та гляділи на мене, немов би хотіли сказати: „Видиш нашу гордість, чужинче". Ви повинні гордитися національною свідомістю Вашого простолюддя".

А сама столиця Хуст, очікувала вислідів перед Січовою Гостинницею. Маси населення слухають голос, що звучить з намонтованих голосників. Перший вислід з маленького пограничного села Біласовиці. Це село, куди нераз заходили минулого року польські терористи. А голос з амплїону голосить: „Всіх виборців 72, один на праці в Чехах, один помер, остало 70, які явилися всі та всі віддали свої голоси за УНО. В селі вивішено білий прапор.

Це була перша вістка. А за нею дальші і дальші. Радісні та могутні. Зокрема села, що тепер лежать на мадярській границі, своїми білими прапорами ясно сказали, що не хочуть іти до Мадярщини. Заціяв білий прапор і над тою малою частиною Ужгороду, що остала при Карпатській Україні. У всіх селах, які нападали польські терористи, вивішено в неділю білі прапори. Не цілих 20 тисяч голосів віддано проти УНО. Найбільше було їх в мадярських селах, досить було і в двох румунських селах, які не були задоволені з поставного румунського кандидата. Також голосовано проти УНО в декотрих селах, що були осідками Бродіївських та Фенциківських аґітаторів. Також Іза, яка супроти кождої влади стояла в опозиції, і тим разом не зломила своеї засади.

При останніх виборах до чсл. парляменту виносила в Карпатській Україні участь виборців 68%, тепер вона виносить 93%. Говорено, що вибори ті мають бути плебісцитом. Тут його вислід: 92% населення висловилося за Карпатську Україну.

Мадярське та польське радіо хоче ослабити значіння висліду виборів тим, що говорить всякі нісенітниці про мнимий терор та надужиття при виборах. Шкода ними займатися. Про правильність та законний спосіб переведення виборів переконалися многі чужинці, що сюди приїхали для обсервації.

Вислід виборів до першого сойму Карпатської України це похорон останніх надій на спільні мадярсько-польські границі.

Народ зложив свій іспит національної свідомости.

Національности у Франції

I.

Коли кажемо — „Франція, французький нарід", то нам здається, що в цій країні держава і нація зливаються в однім понятті. Ми звикли дивитися на Францію, як на найбільше суцільну державу, мов вироблену з одного куска металю. Найбільше Францію злїпила Велика Революція 1783 року. Хоч тоді були сильні партії, котрі хотіли забезпечити поодиноким провінціям Франції широку автономію, однак перемогла столиця держави — Париж — із своїм невблаганним централізмом. Саме за першої французької республіки і за терору 1793 року пущене гасло — **„єдина неділима Франція"** (**France une et indivisible**), а прихильників автономії провінції, жирондістів, віддано під ніж ґільотини.

Від Великої Революції і дотепер Франція не визнає інших національностей у себе, крім французької. Німець в Ельзасі, баск коло піскайської затоки, бретонець у Ренн для французьких урядів однакові „французи", як і мешканці Парижа, хоч вони не знають французької мови. Так сталося, що Франція, котра так багато виявила зрозуміння до національних рухів в Европі від доби Великої Революції, у себе всяким способом відродження народів гальмувала і гнобила. За відомостями мовознавця професора Мее людність теперішньої Франції ділиться за мовами так: мовою французькою говорять 35,120,000; німецькою 1,500,000; бретонською 1,000,000; італійською (на Корсиці) 300,000; флямандською 200,000; катальонською 200,000; баскійською 100,000.

До цих нефранцузьких мов теперішньої Франції слід ще додати мову провансальську, котрою говорить до 5 міліонів південних земель французької республіки.

Як сказано попереду, французька політика прямувала і прямує до асиміляції всіх нефранцузьких мов у своїй державі. Тому в школах, у театрах і в пресі з погордою ставляться до місцевих мов, як до „жарґонів" (патуа). Страх перед „сепаратизмом" такий великий, що французькі уряди не звертають уваги і на потреби педаґоґічні, що вимагають допустити місцеві мови й діялекти в школи хочби в першім році навчання. Навіть **рух провансальський,** що не мав і не має ніяких політичних намірів, паризька влада вважає небезпечних для „єдиної неділимої Франції" і мові провансальській не дає права в школах.

Провансальська мова має славне минуле. Був час, коли ця мова могла змаґатися з мовою французькою. Але протягом століть цю пребагату мову зведено до ролі місцевої говірки. І хоч у 19 столітті почалося літературне відродження провансальської мови (найвизначніший поет — Фредерик Містраль), одначе політичного значіння провансальський рух не має.

Національна **флямандська ґрупа** в північній Франції вже віддавна двохмовна. Але тут є близький приклад флямандського руху в Бельґії, котрий дає надію цій невеликій ґрупі на національне відродження. Великий інтерес до флямандського національного руху у Франції виявляють не лише бельґійці флямандці з Бельґії, але також німецькі автономісти з Ельзасу.

З **ельзаськими німцями,** приналежними до Франції, історія заграла дуже дивну штуку. Ця провінція була прилучена до Франції 1648 року. Коли почалася у Франції Велика Революція 1789 року, то ельзаські німці не тільки не схотіли прилучитися до Німеччини, але були найзавзятішими прихильниками „єдиної неділимої Франції". Причина була в тім, що ельзаські німці дуже високо цінили здобутки французької революції — політичну свободу і соціяльний поступ: селянство дістало в свої руки панські землі і позбулося панщини. З вдячности до французької революції, що уможливила цей поступ, і зі страху перед пруським кріпацтвом ельзаські німці приросли серцем до Франції, тим більше, що права німецької мови в Ельзасі французькі уряди шанували і утисків не робили. Прийшла франко-пруська війна 1870 року. Побита Франція мусіла віддати обєднаній Німеччині Ельзас і Льотаринґію. Цю злуку з Німеччиною ельзаські німці зустріли без радости. 1871 року 150,000 ельзасців добровільно виїхало до Франції, щоб не бути під німецьким пануванням.

Але 47 років спільного життя з Німеччиною не минули даремно. За цей час в Ельзасі виросло нове покоління людей, що знали лише німецьку мову. До німецьких порядків вони позвикали. 1918 року Ельзас радісно вітав французьке військо, як визвольників. Лише 150 ельзаських німців не схотіли стати французькими громадянами і виїхала до Німеччини. Але скоро виявилося, що ельзаським німцям французька влада не до смаку. Французи не вважали на місцеві особливости Ельзасу і урядували тут, як у звичайній французькій провінції. Уже 1919 року ельзаські німці почали писати проти „французького ярма, тяжчого ніж ярмо пруське". Ґрупа еміґрантів з Ельзасу в Німеччині проголосила Ельзасько-Льотаринську республіку і звернулася до Ліґи Націй з таким листом: „Ми — ельзасці і хочемо, щоб нас цілий світ визнав за господарів нашої країни і за вільний народ". 1927 року була утворена в Ельзасі автономістична партія, котра має в своїй програмі такі домагання: „Партія висловлюється за федералізм. Ельзас-Льотаринґія має бути вільним членом Злучених Держав Европи. Ми, ельзасці, хочемо жити своїм вільним національним життям".

Головною підпорою автономізму в Ельзасі були католики, але разом з ними рука в руку йшли також ельзаські комуністи. Проти ельзаського „сепаратизму" було кілька судових процесів, але суд не міг нічого доказати обжалованим. Ці процеси тільки загострили відносини в Ельзасі. Доходило також до замахів зброєю на особливо невинних діячів французького урядового апарату в Ельзасі. Само собою, прихід Гітлера до влади в Німеччині збільшив німецьку опозицію в Ельзасі. Приклади Австрії, Сарської країни і Судетщини дуже „заразні". Ельзасці відчувають себе нерівноправними з французами. Тільки після 1927 року допущено німецьку мову на другім році науки в народніх школах. Теж і в державних урядах панує французька мова. Навіть колиб ця бюрократія була найідеальніша, все одно її б не любили за те, що вона чужа. Ельзасці під французькою владою глибоко відчули, що вони **німці.** В цьому лежить небезпека для Франції, котра нізащо не хоче дати автономію Ельзасові.

К. Л.

Що в Москві можливе?

Московська преса подає такий випадок:

Зібралось 13 хлопців в Москві о півночі. Автотракторний завод електрооборудування в повній праці. Вирішили хлопці піти на завод та випробувати чуйність советської сторожі. Пішли. Ввійшли і 3 години ходили по заводі, хазяйнували, як в себе в хаті, брали, що подобалось, ломали двері і замки, виносили і так як прийшли, так собі і пішли назад. Ніхто їх не спитав нічого.

В кабінеті одного з інжинірів забрали технічні рисунки тайного характеру. До кабінету головного архитекта влізли вікном, знайшли ключ від шафи і забрали його з собою. В канцелярії головного механіка відчіпили телефон і забрали з собою. В відділі збуту продукції забрали рахувальну машину. З кімнати дижурного начальника партійного комітету забрали книгу рапортів і т. д. Все брали, що могли лише забрати і винести. Працювали не тихо, а з шумом, вигідно. Заки щось забрали, перешукували всі столи і шуфляди. Щоб ясніше було, світили всі лямпи. Цілу ніч працювали аж до ранку і ранком опустили завод. Лише раз їх хтось запитав, навіщо так багато світла. Хтось урядовою міною відповів, що так треба і питаючий зник.

Аж за 6 днів після того появились в Москві і в пресі вістки про те, і то в пресі. Подали їх ті самі, що зробили налет і підписались повними іменами і прізвищами. З того зараз зробили висновок, що на заводі ще є „вороги народу", бо заводу не бережуть. Що вони самі комуністичні провокатори — до цього не признались.

Підчас праці запитав їх був один дижурний інжинір, що вони роблять. Хтось з них відповів, що вони з районового комітету і зі свого боку всі почали ставити інжинірові запити. Інжинір відповідав. Райкомівців, високих гостей турбувати за виказками не можна. Навпаки, інжинір протелефонував по всьому заводі, що є на заводі високі гості з райкому.

Всі 13 хлопців, це були так звані робкори заводської ґазети „Електрик", отже по професії донощики і провокатори, бо за таких там всіх робкорів вважають. Одному з них так подобався налет, що він на другий день, серед білого дня, зайшов до кімнати дижурного та забрав вже не службові документи, а ключі від заводу та пальто дижурного, не для провокації, а для себе особисто.

Ось таке в Москві можливе. Преса, а особисто „Правда", головна комуністичнопартійна ґазета, хвалить налет за те, бо, мовляв, — ворогів народу розкрили.

М. С.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. Квартальні збори Бр. Сош. св. Духа, від. 237., відбудуться в неділю, 12. березня, точно в 3. годині пополудні, в У. Н. Домі, при 4. і Ворт ул. Тому, що на деннім порядку є кілька дуже важних справ до вирішення, уряд просить, як старших, так і молодших членів, щоби конечно на ті збори явилися на означений час. — Лука Благітка, пр.; Григорій Матис, кас.; Григорій Стеців, секр.

ГВАЙТСТОВН, Н. Й. Місячний мітінг Тов. Просвіта, від. 129., відбудеться в суботу, 11. марта, в 8. год. вечором, в домі тов. Макс. Олексова 151-23 — 19 Ave., Whitestone. Обовязком всіх членів явитися, бо є важні спарви до полагодження. Не явившийся член буде караний після статуту. — М. Мрикало, предс.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375., відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 12:30 пополудні, в клюбі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Взиваємо всіх членів бути приявними на зборах. — Уряд.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина перша.

(24)

— Юрку, Бог з тобою! Христе святий, Юрку! За щож? Чим воно провинилося?

— Коли жаль дитини, забирайся з нею — відповів Кудеяр — а про мене вже більше ніколи не почуєш.

— Юрку! — кричала Настя. Не проганяй мене, помилуй свою Настю! Я не то жінкою, а невільницею буду тобі... Юрку, може бути, що я не гідна бути по давньому твоєю жінкою, то позволь, моє серце, жити у тебе в неволі; женися, возьми другу, а мене для неї за наймичку возьми. Юрку, Юрку, лише коби мені бути при тобі недалеко, тільки дивитися на тебе — Боже, я не бачила тебе пять літ, а може і більше... так... не тямлю, горе память відобрало. Юрку, коби ти знав, що перетерпіла твоя бідна Настя... Ти добрий, Юрку, ти би заплакав, коли би побачив, як били, як мучили твою Настю. Тепер я тебе побачила, тебе моє серце, а ти мене проганяєш... Юрку, Юрку, зжалься, змилуйся!

Настя впала йому до ніг, хопилась ніг, заливаючись сльозами. Дитина, що вже й без того плакала від зимна, почувши плач матери, заревіла на ціле горло й несвідомо чіпалася ніг козака.

— Насте, — сказав Кудеяр — не плач, не ридай, не голоси! Нічого не поможе, коли хочеш зі мною жити по давньому, дай мені зарізати дитину.

— Завіщо її різати? Юрку! Юрку! Вонаж тобі нічого не заподіяла... Вона маленька, дрібненька, чиж не жаль її... Поглянь, як воно плаче; моє ти бідне зернятко, кланяйся, проси помилування, скажи: змилуйся, я жити хочу, не убивай мене, я тобі нічого не заподіяв... Юрку, ради Христа, не убивай її... Юрку, помилуй її, помилуй свою Настю! Я йому мати, я буду плакати, тужити за нею.

— Поплачеш, перестанеш, забудеш... — сказав Юрій — а може Бог поблагословить, дасть нам свою дитину, ти будеш її голубити і я з тобою; я буду її любити. А на цю не можу дивитися. Вона бісурманська, насильна... та що й балакати! Я вже тобі сказав; інакше не буде: або заріжу дитину, або забирайся з нею на віки від мене — або сяк або так.

— Завіщо її убивати, Юрку? Її возьмуть добрі люди. Ось там, у дворі, куди нас пригнали, священик, якийсь добрий, говорив зі мною, обіцяв взяти дитину, охрестити; най бере, най сховає її так, щоби ми про ню й не чули. Ти його ніколи не побачиш, ніколи про нього не почуєш; я сама не буду розвідуватися, де він, що з ним діється. Чи це не те саме, що жиє, або що помер, то його не увидиш, а я присягну тобі в церкві, на святий хрест, що не буду не то бачитись з ним, але й думати про нього. Тільки не ріж дитини, не убивай душі невинної.

— Яка то душа у нього, бісурманського, не хрещеного; що жалувати, туди і дорога!

— Її охрестять. Юрку, не гріши, не бери на душу тяжкого гріха. Ні, Юрку, це погано, це не по божому... Юрку, ти добрий, ти схаменешся, ти сам жалувати будеш, що погубив її... Єй Богу, Юрку, будеш сам жалувати. Це ти так з горяча говориш. Послухай мене... Ні, мене не слухай, я проста, глупа баба. Порадься з розумними людьми, поспитай божого священика, що він тобі скаже? Чи велить зарізати дитину? Поспитай, поспитай! Коли скаже: убий її, тоді убивай. Юрку, не губи своєї душі. Підожди, прошу тебе, поспитай наперед священика.

— Чого мені попів питати? — сказав Юрій. Мало чого піп не скаже: він велить взяти мені його за сина! А як мені на нього дивитися?

(Далі буде).

ШІКАГО, ІЛЛ. 12. БЕРЕЗНЯ 1939. Р.

ЮВИЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

З НАГОДИ

45-ліття Українського Народного Союзу

відбудеться

ЗАХОДОМ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ У. Н. СОЮЗУ ПРИ СПІВУЧАСТИ ВІДДІЛІВ ч.: 22, 33, 106, 125, 139, 214, 216, 220, 221, 222, 176, 243, 252, 259, 301, 335, 354, 379, 393, 398, 415, 68, 100, 107 і 346.

УКРАЇНЦІ! Прийдіть звеличати ювилей 45-літньої праці найбільшої української народньої запомогової організації, яку видала із себе українська нація. В цьому ювилейному році прийдіть почути від головних урядників Українського Народного Союзу про Український Народний Союз.

НЕДІЛЯ, 12. БЕРЕЗНЯ

ШОЙЕН СКУЛ АВДІТОРІЮМ, RICE & WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. — 2. ГОДИНА ПОПОЛУДНІ.

БЕСІДНИКИ: Микола Мурашко, гол. предс.; Григорій Герман, заст. гол. предс.; Марія Малевич, заст. гол. предс.; Дмитро Галичин, голов. рек. секр,; Роман Слободян, гол. фін. секр. Дмитро Капітула, голова контрольної комісії; д-р Лука Мишуга, редактор „Свободи". КОНЦЕРТОВІ СИЛИ: Олександер Кульпак, Анна Мотлюк, Хор Молодих Українських Націоналістів під проводом п. Юрченка і хор. ім. Лисенка під проводом п. Атаманця. Дует п. Атаманець і пані Ґрабіш. Деклямація п. Кукло. — По концерті БЕСКЕТБОЛ ТУРНАМЕНТ молоді У. Н. Союзу в АВГУСТИН ГОЛ на Лефлин і 50-тій.

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ У. Н. СОЮЗУ.

• З ДНЯ •

ЧИ ТРЕБА ДИСКУСІЙ?

Пише один наш громадянин: „В сучасну пору, коли ми стоїмо напередодні розвязки української справи, треба, щоб хтось силою змусив наші часописи припинити всякі дискусії. Бо дискусії доводять до сварки, а нам потрібно нині спокою".

Ця думка на перший погляд виглядає розумною. Та, приглянувшись ближче ми побачимо в ній що інше. Якраз тепер, на передодні розвязки нашої справи, нам треба багато дискусій. І то дискусій отвертих, чесних, глибоких. Дискусій над певними суспільними й ідеольогічними засадами, а не дискусій над якимись особистими справами, Бо й таке нераз у нашій пресі лучається.

ІДЕОЛЬОГІЧНА ВІЙНА.

Нинішний вік це вік ідеольогічної війни по цілому світі. Націоналізм, фашизм, авторитаризм, демократія, диктатура, соціялізм, комунізм, матеріялізм, ідеалізм — це поняття, якими захоплюються і над якими роздумують нині всі суспільні шари, всіх культурних народів. Ці поняття потрясають суспільними устроями до самих основ. А нераз, як от в Еспанії, викликають жорстоку громадянську війну.

І в Еспанії, пять чи десять літ тому мусіли бути такі премудрі, які радили, щоб змусити часописи до мовчанки навіть у згаданих важливих проблемах, бо мовляв, дискусії доводять до сварок. А що опісля вийшло? Опісля показалось, що ідеї мають динаміт, страшний вибуховий матеріял, і коли хтось їх наскрізь не пізнає та не навчиться з ними якслід обходитись, то вони готові накоїти йому великої шкоди.

Ось це й є причиною, що нині всі культурні народи ведуть широкі дискусії над ріжними суспільними струями. А ті народи, що не хочуть завдати собі труду, щоб обзнакомитись з тим духовим динамітом, що на всяку дискусію реагують гістерично, мовляв, „розпочалась вже сварка" — одного ранку можуть знайтись в тім самім вогні, в якім знайшлась Еспанія.

ЗРОБІМ „РАХУНОК СОВІСТИ".

Тому й ми, на передодні розвязки нашого питання, повинні зробити рахунок совісти. Повинні шляхом дискусій вияснити хто які обстоює ідеї та переконання.

Бо в ріжних суспільних справах нема в нас виразних думок. Наприклад, одні хвалять Німечину, інші її лають. Одні хотілиб, щоб вона далі актуалізувала українську справу, інші цю актуалізацію називають шкідливою. Одні є націоналістично настроєні й поборюють завзято всякі струї, що затирають та ослаблюють нашу національну відрубність, а інші хотілиб уподобитись до загальникового „людства" й розплистись в інтернаціоналі.

Ці ідеї на перший погляд видаються пустими фразами, над якими не варта зводити „сварки". А проте, як було сказано, вони містять в собі динаміт. Вони наставляють чоловіка сприймати світ під кутом певного насвітлення. Тому, наприклад, це не є сліпий припадок, що наші соціялісти станули в обороні червоного еспанського уряду, а націоналістично настроєні групи стали проти нього. Це рішило в цьому духове наставлення.

ІДЕОЛЬОГІЧНА ПІДГОТОВКА.

А таке духове наставлення відбувається впродовж довгого часу. Під певним кутом насвітлюють провідники даного руху найріжнородніщі суспільні події. Чи то справу церкви і релігії, чи праці і капіталу, національної солідарности чи клясової боротьби, приватної власности чи комунізму, і т. п. І коли вони вже остаточно наставлять якогось чоловіка, чи цілий гурт людей, дивитись на ті справи під одним кутом, то ті люди опісля вже самі будуть дивитись на них під тим самим кутом й самі відчують, чи станути їм по боці червоних в Еспанії, чи по боці ген. Франка, по боці „народного фронту", чи проти нього, по боці одної фракції в боротьбі юній, чи по боці другої, і т. д.

А треба мати це на увазі, що багато суспільних струй нині пропагують свої ідеї замасковано. Большевики замаскувались під „демократію", соціялісти (інтернаціонального покрою), підшиваються під націоналізм, марксисти, що проповідують історичний матеріялізм, також вважають себе „ідеалістами" і т. п.

ТРЕБА ПРО ЦЕ ЗНАТИ.

В тих справах мусить бодай побіжно визнаватись навіть пересічний громадянин. Інакше він впаде жертвою якоїсь чужої струї, яка наперед заколише його якимись гарними ідеольогічними кличами, а опісля поневолить його.

Хіба не поневолили вже нас раз при помочі високопарних гуманних кличів російські соціялісти? Хіба не булоб добре; якби і давніше наші газети ці високопарні кличі були докладно розібрали і представили українському широкому загалові, що вони містять в собі?

А коли так, то чому виступати проти таких дискусій? Цеж дискусії не за „джаби", не за „особисті порахунки", але дискусії про те, яке становище нам заняти до ріжних справ; напр. до Німеччини, до Карпатської України, до міжнародньої співпраці, з якими потугами та організаціями входити нам у звязки закордоном, які ідеї вщіплювати в нашу суспільність, щоб тим зробити її відпорнішою на чужі напади й здібнішою до власного суспільного життя.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАЛМЕРТОН, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в понеділок, 13. березня, в годині 7. ввечір, в гали церковній. Проситься всіх членів конечно прийти на збори точно на означений час, бо самі знаєте, що є багато справ до полагодження. Члени, що довгують до відділової каси за 1938. рік, повинні прийти й вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані, щоби опісля не було нарікання, бо 5 і 6 місяців довгувати не можна, бо не стає на виплаку. — Уряд.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО ЧИТАННЯ ЧУЖИХ ГАЗЕТ.

Цікавить мене дискусія в „Свободі" про те, чи читати чужі часописи, головно польські, чи ні? Я думаю, що хто більше читає, той більше знає. Є такі газети, які представляють справи лиш з одного боку. А коли чоловік прочитає іншу газету вже має образ доповнений.

Ми знаємо, що є в нас такі газети, які представляли, що „народний фронт" в Еспанії непобідимий. А вийшло, що побідимий. І це передбачали інші часописи. Коли хтось читав цілий час лиш той перший, то він цілий час жив в омані.

Михайло Попіль,
Ню Йорк, Н. Й.

ПОЛЯКИ НЕ ЧИТАЮТЬ НАШИХ ЧАСОПИСІВ.

Пишуть у нас деякі читачі, що не зашкодить читати чужі часописи, бо чоловік з них більше навчиться. Деякі чужі часописи, які пишуть про наші справи всесторонньо, певно, що не зашкодить читати. Від таких часописів дійсно можна дечого навчитись. Але не від польських часописів, які навмисно все перекручують на свій лад. З такого перекрученого навчання чоловік не може нічого навчитись. Навпаки, може збаламутитись.

Тому нема потреби нам читати польські часописи. До мене, до склепу прийшла раз одна полька і, побачивши український часопис „Націоналіст" обурилась на мене і вже більше до склепу не приходила. Ось це доказ, як поляки поступають з нашими часописами. А ми будемо рватись за їхні часописи і будемо хвалитись тим, що з них вчимося. Підтримуймо краще своє, так як роблять інші.

Анастасія Бих,
Бриджпорт, Конн.

НА СВІТІ ТЕПЛІШЕ СТАЄ.

Вчені кажуть, що на світі тепліше стає. Д-р Артур П. Колмен, торонтонський дослідник старини і управитель Онтерійського Королівського музею, каже, що ми саме тепер знаходимося в половині ледової доби. Колись два рази більше землі було покрито ледом, як тепер. Та ще й тепер 6 мілionів квадратних миль покриті ледом. Оті леди поволі топляться в міру того, як на світі тепліше стає.

НЮ БРИТЕН, КОН., І ОКОЛИЦЯ!!!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ
при церкві Св. Марії в Ню Бритен, Кон.
улаштовується

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

в честь ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, 12. БЕРЕЗНЯ (MARCH 12, 1939)
У ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 54 ВІНТЕР СТ.
Початок точно в год. 7:30 вечором.
Вступ для старших 25 центів, для дітей 10 центів.

Комітет просить всіх місцевих, як й позамісцевих українців за численну участь. Численною участю докажемо любов й пошану до нашого найбільшого безсмертного поета Т. Шевченка.

Комітет.

УВАГА! КЛІВЛЕНД, ОГАЙО! УВАГА!

ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!
Українська фільма, продукції „Авраменко Філм Ко., Лтд."

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ

буде висвітлена
В СУБОТУ, 11. БЕРЕЗНЯ, від. 2. год. до 10:30 спол.
В НЕДІЛЮ, 12. БЕРЕЗНЯ, від 2. години до 5:30 спол.
В САЛІ СЛОВІНСЬКОЇ ЦЕРКВИ СВ. ВЕНДЕЛІНИ,
2281 COLUMBUS ROAD, KOLO WEST 25th & ABBEY
Вступ 50 центів; діти в суботу 15 цнт., у неділю 20 цнт.

ВІДВІДАЮТЬ АМЕРИКУ.

Англійський король Юрій і королева Елисавета рішили відвідати Вашинґтон і Ню Йорк в червні цього року. На образку: королівська пара бере участь у спущенні на воду нового воєнного корабля, названого на честь попереднього короля Юрієм Пятим.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

ТРЕНТОНСЬКА УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА
при участи Спів.-Драм. Товариства влаштовує представлення в память
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

САДОК ВИШНЕВИЙ КОЛО ХАТИ

В НЕДІЛЮ, 12 БЕРЕЗНЯ 1939.
(Sunday, March 12, 1939)
В САЛІ 18 WOODLAND STREET, TRENTON, N. J.

По представленню відбудеться святочний концерт, реферат, дует, вірші.
Хор під управою о. П. Білоня.
Вступ 25 ц. — Початок 7:30 ввечір.

Комітет запрошує на це свято всю трентонську громаду та позамісцевих громадян з Флемінгтон, Ню Бронсвік, Кренбері, Брістоль, Плейнзборо.

В тужу неділю, в українській православній церкві відправиться панахида по Т. Шевченку. Комітет.

З любови.

Мама до сина, який виїв варення:

— Скажи мені, дитинко, чи совість не сказала тобі, що ти чиниш зло?

— Так, мамо, сказала мені, але аж після того, як я вже поїв усе варення

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРІДЖПОРТ, КОНН. Збори Тов. Укр. Січ, від. 59., відбудуться в суботу, 11. березня, в годині 7:30 вечором, в гали під церкою. Заявляється членам, що раз на місяць повинні всі явитись на збори, бо тим самим підемо вперед. Чим більше число членів присутніх на зборах, тим більша заохота для уряду до дальшої праці. Як члени читають у „Свободі" за інші місцевості й інші відділи, який поступ у них не тільки урядники, але й всі члени працюють і приєднують нових членів до У. Н. Союзу, а чи ми гірші Чи всі наші діти не можуть належати і взагалі всі українці в нашій місцевості? Тільки треба взятись усім до праці! У цей рік 45-ліття У. Н. Союзу, най кожний з 99 членів нашого віділу придбає одного нового члена, то подвоїться число членів. Тому всі до праці! То дуже легко на одного члена придбати одного нового! — Іван Глива, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Місячний мітінґ Тов. Зап. Січ ,від. 155., відбудеться в неділю, 12. березня, в 3. годині пополудні. в гали У. Н. Дому, 760 Стейт Стр. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до вирішення. Проситься довгуючих членів, щоби вирівняли свій довг позможности, бо в противнім разі наражуються на суспендацію. Ті члени, що забрали аплікації до приступлення до У. Н. Союзу, щоби принесли на мітінґ, а ми їх [illegible] — Іван Макар, пр.; Василь Дригинич, кас.; Андрій Яри[illegible], секр.; Петро Прус, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 3. березня помер у Вотервліт, Н. Й., довголітній член від. 13. У. Н. Союзу,

ФЕДОР ВОВК.

Походив зо села Камянка Риманівська, повіт Санік, Галичина.

Оставив вдовою жінку і осиротив 4 дочки: Павлину (самотну), Юлію (подружену), Марію (самотну) і Макрину (подружену). Вступив був до відділу 13. дня 2?. лютого 1899. і був його членом 40 літ.

Похорон відбувся дня 6. березня, в годині 9. рано до гр.-катол. церкви св. О. Николая. Тліні останки Покійного похоронено на гр.-катол. цвинтарі св. О. Николая. Члени від 13. віддали Покійному останню услугу й відпровадили тлінні останки на вічний спочинок.

Най земля буде Йому пером!

За уряд від. 13. У. Н. С.:
М. Мадараш, секр.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
улаштовує

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

в честь Тараса Шевченка

В НЕДІЛЮ, 26. БЕРЕЗНЯ (MARCH 26, 1939)
в годині 8. ввечір
В JULIA RICHMAN HIGH SCHOOL (АВДІТОРІЮМ)
67th StREET, at 2nd AVE., NEW YORK CITY.
ПРОГРАМУ ВИКОНАЄ ТУТ РОДЖЕНА МОЛОДІЖ.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДЯНИ МІСТА ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ., Й ОКОЛИЦІ!

ЗАХОДОМ 20. і 21. ВІД. У. Ч. Х. й 65. ВІД. ОДВУ
влаштовується

СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ-КОНЦЕРТ

в честь ОЛЬГИ З ЛЕВИЦЬКИХ БАСАРАБОВОЇ

В НЕДІЛЮ, 12. БЕРЕЗНЯ (MARCH 12, 1939)
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
214 FULTON STREET, ELIZABETH, N. J.
Початок у год. 3. пополудні. — Вступ 25 центів.

Концертова програма прекрасно зладжена. Виконає її хор „Боян" під управою п. Михайла Ядловського.

Промовлятимуть двоє редакторів „Націоналіста" п. М-р. Вол. Душник та п-ні Марія Лехицька.

Вп. Громадяни, місцеві й з околиці, молодь і старші, зрання спішім всі до укр. кат. церкви св. Володимира на Службу Божу та панахиду, відтак пополудні на концерт, щоби нашою присутністю звеличати заслуги укр. жінки-героїні-мучениці та революціонерки.

Репрезентантів організацій підчас правлення панахиди проситься до виступу з відзнаками і прапорами.

УВАГА! БОСТОН, МАСС., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА, ТОВАРИСТВА, СЕСТРИЦТВО, СОЮЗ УКРАЇНОК, ДОЧКИ УКРАЇНИ, ОДВУ, ПРИ УЧАСТИ ХОРУ
влаштовують

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

в 125. роковини уродин ТАРАСА Г. ШЕВЧЕНКА

В НЕДІЛЮ, 12. МАРТА (БЕРЕЗНЯ) 1939.
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ,
136 ARLINGTON STREET, BOSTON, MASS.
Початок 4:30 пополудні. — Вступ 25 центів.

Запрошуємо всіх українців. Дохід призначений на Карпатську Україну.
СЛАВА УКРАЇНІ! Комітет Свята.

ПОЗІР! НЮАРК, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД, КОМІТЕТІВ, БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ В НЮАРКУ
відбудеться

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

В СПРАВІ УЧАСТИ УКРАЇНЦІВ У СВІТОВІЙ ВИСТАВІ

В НЕДІЛЮ, 12. БЕРЕЗНЯ (MARCH 12, 1939)
В УСІМ НАМ ЗНАНІЙ САЛІ НА BROOME STREET,
CORNER SO. ORANGE AVE., NEWARK, N. J.
Початок у годині 2. сполудня.

Просимо всіх українських громадянок і громадян, щоб взялі активну участь в цьому вічу й причинилися до підготовки плянів у Світовій Виставі.

Комітет Світової Вистави.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВЕСТБУРІ, Л. АЙ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267., відбудуться в суботу, 11. березня, в годині 8. вечором, в домі Івана Агреста. Проситься всіх членів явитися на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — К. Дідух, секр.

АЙРОНДЕКВІТ, Н. Й. Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в неділю, 12. марта, в 2. годині пополудні, в Т. Дропе, 329 Taft Ave. Проситься членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Сестрицтво Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36., відбуде місячні збори в неділю, 12. марта, в гали парохіяльній, в годині 3. точно. Просимо членкині, щоби явилися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Подаємо до відома тим членам, котрі довгують, щоби прийшли на збори й вирівняли свої вкладки, щоби не нарікали, як будуть суспендовані. На цих зборах будемо принимати нових членів до Союзу й сестрицтва. Приведіть свої діти і впишіть їх. Приведіть своїх знайомих, най запишуться, а ви отримаєте за це нагороду. — Марія Гойсак, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ТОМАСТОН, КОНН. Квартальні збори Тов. Українська Січ, від. 421., відбудуться 11. марта, в 2. годині пополудні, в своїй галі на Проспект ул. Обовязком кожного члена і тих, що належать до У Н. Союзу, щоби були присутні начас на цих зборах, бо є пекучі справи до полагодження. Проситься членів, щоби й нових кандидатів привели з собою, котрі хотіли б вступити до У. Н. Союзу. — А. Береза, предс.; М. Шипінко, кас.; І. Кіндрат, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Квартальні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 11. марта, в год. 8. ввечір, в голи, де звичайно. Проситься членів прийти на означений час. Напоминається довгуючих членів, котрі довгують понад 2 місяці, щоби прийшли і вирівняли свій довг, бо за таких членів не будеться посилати з товариської каси. До того маємо багато справ до полагодження. Просимо привести хоч по одному новому кандидатові до Тов. і до Союзу, бо принимаємо ще й сього місяця без вступу, бо Союз платить добру нагороду за приєднання нових членів, як старших так і дітей. Тож прошу користати з нагоди ще сього місяця. — І. Король, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349., відбудуться 12. березня, в 2. годині пополудні, в Ліберти Гали. Припоминається тим членам, що взяли тикети на спільне підприємство на дохід Карпатської України, щоби за них заплатили. — Ілько Шегера, пр.; Дмитро Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

САВТПОРТ, КОНН. Мітінг Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84., відбудеться в неділю, 12. марта, в 2. годині пополудні. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прийти начас на ці збори. — Юрій Гоголь, предс.; Н. Дутко, кас.; М. Ґудзів, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Перший квартальний мітінг Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142., відбудеться в суботу, 11. березня, в год. 7. ввечір, в гали У. Н. Дому, 214 Fulton St., Elizabeth, N. J. На порядку буде справоздання контр. комісії, принимання нових членів без вступного до Братства від 18 літ до 45 років. Кандидат мусить бути здоровий. Хто хоче вписати свої діти до У. Н. Союзу, прошу зголоситися до від. секр. — Я. Лещак, предс.; П. Остапчук, секр., 444 Franklin St., Elizabeth, N. J.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 11. березня, в годині 8. ввечір, в гали під ч. 30 Іст 7. вул. Обовязком всіх членів є прийти на ті збори. Напоминаємо довгуючих членів вирівняти свої залеглости. — Антін Карпович, рек. секр. 214 E. 10 St., N. Y. C.

ФІЛЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в неділю, 12. березня, в Клюбі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо є багато справ до вирішення. Початок у год. 1. пополудні. — Уряд.

СКРЕНТОН, ПА. Місячні збори Тов. Над Збруча, від. 280., відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 W. Lackawanna Ave. Присутність на зборах членів є обовязкова. Пригадується всім членам, щоби старалися платити свої вкладки начас, бо в касі нема грошей, а тимсамим нема чим закладати. Хто не заплатить, за того не будеться закладати. Тому уряд пригадує, щоби опісля не було нарікання. — Олександер Гловач, гол.; Мартин Ягелло, кас.; Роман Рубльовський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339., відбудуться в суботу, 11. березня, у годині 7. увечір, в домі укр. громади, 3322 Норт Лавренс ул. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є багато важних справ до рішення, тому мусять бути всі члени присутні на цих зборах; бо урядники самі справи не можуть рішати. Довгуючих проситься вирівняти всі залеглі місячні вкладки, щоби не наразитись на суспенду. — Іван Сорока, стар., пре.; Іван Сорока, мол., кас.; Олекса Діорка, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Звичайні збори Тов. Любов, від. 45., відбуться в неділю, 12. березня, в годині 2. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. На порядку деннім є важні справи до рішення. Проситься членів, щоби точно зійшлися начас Хто має яку справу, може прийти скорше Урядники будуть очікувати від полудня. — Уряд.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Чвертьрічний мітінг Тов. Українська Січ, від. 182., відбудеться в неділю, 12. березня, в 2. годині пополудні, в парохіяльній гали, 45-47 Говц Еве., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є важні справи, тому обовязком кожного члена прибути на збори. Довгуючих членів напоминається, щоби прийшли і вирівняли свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — І. Ладичка, предс.; Г. Яськів, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Квартальні збори 204. відділу відбудуться в суботу, 11. березня, в год. 8:15 ввечір, в салі укр. прав. громади, 334 E. 14. вул. На тих зборах дасть доклад п-на Марія Лехицька на тему: „Як я дивлюся, як молода еміґрантка, на У. Н. Союз та його значіння для української еміґрації в Америці". На тих зборах мають бути приявними всі члени відділу. Членську вкладку того дня можна буде складати вже в год. 7:30 в салі зборів. — Е. Ляхович, предс.; М. Близнак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дністер, від. 361., відбуде свої квартальні збори в суботу, 11. березня, в сали під ч. 217-19 Іст 6. вул. в Ню Йорку. На порядку дня є важні справи до полагодження, тому кожний член має прибути на збори впору, щоби в 8. годині почати збори. Проситься прибути впору і приводити своїх знайомих. Ми всі повинні про це подбати, щоб наш відділ зріс всилу не хвальбою, а доброю і патріотичною волею. Рівнож проситься членів, щоби вирівняли свої валежитости, щоби можна віддати книги до контролі виготовлені впору. Щоб довгуючі понад два місяці члени не були суспендовані. Уряд мусить виконувати свою працю після статута. Тому і кожний член повинен сповняти так, як говорить статут. Доброю волею і щирою працею виконуймо своє діло. Усі члени і членкині повинні про це подбати. — Т. Гулька, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Тов. Зоря, від. 69., відбудуться в суботу, 11. березня, в год. 7:30 ввечір, під ч. 217-19 Іст 6. вул. Є пильні справи до полагодження. Дуже важною справою є, що Тов. Зоря устроює баль. З причини, що час короткий, тому всі члени повинні прибути на збори і розібрати тікети. Також буде вибір комітету на баль. — Михайло Ликтей, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 363., відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 2. пополудні, в домі під ч. 930 Брук ул. Взивається всіх членів прибути на ці збори. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглости, як за вкладки так і кару за неприсутність на річних зборах. — Г. Підскальний, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44., відбуде мітинг у неділю, 12. марта, в укр. прав. гали на Нюпорт Евені, в годині 2. пополудні. Взивається всіх членів прийти й заплатити свої місячні вкладки, особливо тих членів, котрі дальше мешкають, а тих, котрі більше довгують, щоби платили бодай місячні вкладки. — Уряд.

ГРІНПОЙНТ, БРУКЛИН, Н. Й. Квартальні збори Тов. Дністер, від. 310., відбудуться в суботу, 11. березня, в год. 7:30 вечором, де звичайно. Обовязком членів прийти на збори й припровадити своїх знайомих до Тов. і У. Н. Союзу. — В. Венґринович, предс.; С. Пелехатий, кас.; М. Більський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Збори Тов. Мир, від. 324., відбудуться в суботу, 11. березня, в домі Укр. Громади, на 23-тій і Бравн, в 8. год. ввечір. Наші члени мають право до запомоги через 13 тижнів у році, поодиноко, або разом, і ніколи членства не тратить, як довго виповняє свої обовязки. Записуйте членів до У. Н. Союзу і Тов. Мир. — Горохівський, пр.; Матлюк, кас.; Туркот, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. Василія Великого, від. 278., відбудуться в неділю, 12. марта, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній, на Ривер Стр. Обовязком кожного члена і членкі прийти і заплатити свою вкладку до У. Н. Союзу, бо то є дуже зле, що багато членів так понаучувалися, щоби їх що другий місяць суспендувати і назад принимати. То є дуже зле для відділу і для У. Н. Союзу Добрий член того не робить. Добрий член У. Н. С. знає, що має заплатити свою вкладку, бо він не знає, яка його година чекає. — Семен Турчин, предс.; Михайло Іванів, кас.; Михайло Гуменчук, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 268., відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів зійтися на збори точно. Є важні справи до вирішення. Довгуючим членам пригадуємо вирівняти свої залеглости. Проситься членів не забувати про новик членів до У. Н. Союзу. — М. Андріїв, предс.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. М. Грушевського, від. 219., відбудуться в суботу, 11. березня, в годині 8. вечором, в укр. прав. гали, 675 Савт 19. вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до рішення. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

БРОНКС, Н. Й. Чвертьрічний мітинг Тов. Згода, від. 210., відбудеться в неділю, 12. березня, в 2. годині пополудні, в гали Демократ. Клюбу, 2861 Істери Булвард. На порядку нарад є важні спарви до вирішення. Просимо всіх членів прибути на означений час. — Т. Давидів, предс.; І. Франко, секр.; В. Баковський, кас.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Місячні збори Укр. Тов. Січ, від. 282., відбудуться в неділю, 12. березня, в год. 2. пополудні, в Нар. Домі. Обовязком кожного члена бути на цих зборах, бо маємо багато справ до порішення. — Петро Тапасишин, предс.; Іван Пігуляк, фін. секр.; Віктор Осухівський, кас.; Ілля Лущак, рек. секр.

НА БОГОСЛУЖЕННІ ПО ПАПІ.

Мусоліні виходить з церкви Св. Андрія Деля Вале в Римі, в котрій він брав участь у богослуженні по папі Пію XI. За ним зо священиком розмовляє граф Чяно, його зять і міністер заграничних справ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (54)

Вислухавши приказу королеві капітан справно її поздоровив і сказав: „Хай ваша високість буде запевнена, що чужі наїздники будуть схоплені і покарані твоїми відважними вояками. А Тарзан, їх ватажок, дістане теж, що йому належиться: коли ми не приведемо його сюди невільником, то його тіло певно лежатиме без життя десь у нетрах".

А Тарзан тимчасом подружився з тоботцем Тетаном, якому він урятував життя. Вони разом гуторячи вандрували по нетрах. Тетан умоляв Тарзана, щоб той чимскорше тертав назад до своїх і занехав свою дивовижну виправу. „Ти не знаєш тутешніх звичаїв, а передівсім не знаєш атарців. Кажу тобі, це жорстокі люди. Колиб ти і дістався до Атару, живим певно не вийдеш".

Тарзан це все слухав і хоч йому було приємно чути, що Тетан перестерігає його перед небезпекою, то проте він відповів: „Завтра я вступлю на заборонену землю Атару". Тетан побачив, що шкода було далі переконувати сміливого велитня, який поборов діновазра. Тому вони далі йшли мовчки і під вечір вернули назад до Тарзанового табору.

Тарзан звелів сторожам уставитись у відповідні місця і стерегти тих, що спали. Огабі, один зо сторожів, безжурно сів собі на пеньку дерева і збирався так перевести ніч. Нагло він побачив аж дванацять людських черепів, що світили блідим місячним світлом і здавалось немов плавають по повітрі. Протерши очі Огабі видав зо себе страшний крик.